

Research article

Individual feature and administrative factors affecting the performance of information management of health personal at sub-district health promoting hospitals in Khon Kaen Province.

Pennapa Chadee

Master degree student in
Public Health
(Public Health Administration),
Faculty of Public Health,
Khon Kaen University

Suwit Udompanich

Associate Professor,
Department of Public Health
Administration,
Faculty of Public Health,
Khon Kaen University

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study the individual characteristics and administrative factors affecting performance of dental health technician at sub-district health promoting hospitals, Khon Kaen Province. The samples were 92 personnel randomly selected by simple random sampling from the 134 population. The questionnaire was examined and verified by the three experts for content validity and tested for reliability in pilot study of 30 samples at 0.96. Data collection was carried out from May 5st to 31th; 2015. Data distribution was performed by descriptive statistics including percentages, means and standard deviations. Inferential statistics were Pearson product moment correlation and Stepwise multiple linear regressions.

Majority of the samples were female (62.0%). About 61.8 percent of the samples were under 30 years old. Most of the samples were single (47.8%) and about 70.7 percent hold bachelor's degree. The results showed that the administrative factors and performance of dental health technician were at high levels with averages of 4.03 (SD=0.37) and 4.26 (SD=0.41), respectively. The administrative factors had moderate positive relationship with performance of dental health technician ($r = 0.598$, $p\text{-value} < 0.001$). The administrative factors; management material and time could predict performance of dental health technician in subdistrict health promoting hospital, Khon Kaen Province at 44.4 percent ($R^2 = 0.444$, $p\text{-value} < 0.001$).

Keywords: individual characteristics; administrative factors; performance of dental health technician

Corresponding author:

Pennapa Chadee

E-mail : postcard.ch@gmail.com

Received date: 6 August 2018

Revised date: 12 November 2018

Accepted date: 8 January 2019

บทความวิจัย (Research article)

คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้าน ทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น

เพ็ญญา ชาดี

นักศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตร
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข
คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สุวิทย์ อุดมพาณิชย์

รองศาสตราจารย์
ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข
คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่นประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่นจำนวน 134 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 92 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คนแบบสอบถามได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีความเที่ยง(Reliability)0.96 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 5 พฤษภาคม 2561 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2561 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.0 อายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 61.8 การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 70.7 สถานภาพโสด ร้อยละ 47.8 ระดับปัจจัยการบริหารและระดับการปฏิบัติงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.03 (S.D.=0.37) ,4.26(S.D.=0.41) ตามลำดับ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขส่วนปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้รับผิดชอบบทความ:

เพ็ญญา ชาดี

อีเมลล์ : postcard.ch@gmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับ: 6 August 2018

วันที่แก้ไขบทความ: 12 November 2018

วันที่ตอบรับบทความ: 8 January 2019

($r = 0.598$, $p\text{-value} < 0.001$) โดยปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัจจัยการบริหาร
ด้านกระบวนการบริหาร ($r = 0.591$, $p\text{-value} = 0.001$) ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์
($r = 0.639$, $p\text{-value} = 0.007$) และปัจจัยการบริหารด้านต้นทุน ($r = 0.666$, $p\text{-value} = 0.020$)
โดยสามารถทำนายการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขใน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ 44.4 ($R^2 = 0.444$, $p\text{-value} < 0.001$)

คำสำคัญ : คุณลักษณะส่วนบุคคล; ปัจจัยการบริหาร; การปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของ
เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุข ได้พัฒนาระบบบริการทันตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของ
ประชาชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มอายุให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทันตกรรมพื้นฐานโดยสะดวก
และทันเวลา การดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการกรมอนามัยจึงได้อนุมัติให้สำนัก
ทันตสาธารณสุขจัดทำคู่มือการดำเนินงานทันตสาธารณสุขขึ้นในทุก 5 ปี เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาระบบ
บริการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยต่างๆที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพช่องปาก

เนื่องจากปัญหาฟันผุในเด็กมีสาเหตุหลักมาจากพฤติกรรมการบริโภคจังหวัดขอนแก่นจึงได้มีการ
จัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานบริการทันตกรรมของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขจังหวัด
ขอนแก่น เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้ปฏิบัติงานทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุข
เป็นไปด้วยความปลอดภัยและถูกต้อง สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนด
บทบาทหน้าที่การทำงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ
1) แนวทางการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกัน 2) แนวทางการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมบำบัด
ฉุกเฉิน 3) แนวทางการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมบำบัด (การรักษาทางทันตกรรม) 4) แนวทางการ
กำกับดูแลการปฏิบัติงานบริการทันตกรรมของนักวิชาการสาธารณสุข (ทันตสาธารณสุข) และเจ้าพนักงาน
ทันตสาธารณสุข¹ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันตามคู่มือการ
ปฏิบัติงานบริการทันตกรรมของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข จังหวัดขอนแก่นและ ทันตกรรมป้องกัน
ตามกลุ่มวัย ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ 2) กลุ่มเด็กเล็ก (0-2 ปี) ในคลินิกเด็กดี (WCC)
3) กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน (อายุ 3-5 ปี) 4) กลุ่มเด็กนักเรียนประถมศึกษา (อายุ 6-12 ปี) 5) กลุ่ม
ประชาชนทั่วไป (อายุ 13-59 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง¹ การปฏิบัติงานที่มุ่งหวังให้
บรรลุตามเป้าหมายนั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารใช้ใน
กระบวนการบริหาร ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อใช้แก้ไขปัญหาและดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์
ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและการปฏิบัติงานซึ่งปัจจัยการบริหารประกอบด้วยด้านต่างๆ
คือ ด้านกำลังคน ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ด้านกระบวนการบริหารและด้านเวลาในการ
ปฏิบัติงาน² จังหวัดขอนแก่นซึ่งมีทั้งหมด 26 อำเภอ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทั้งหมดจำนวน 134 คน³ จากแนวทางการดำเนินงาน ปีที่ผ่านมา

พบว่าจังหวัดขอนแก่นมีผลการดำเนินงานทันตสาธารณสุขที่ผ่านตัวชี้วัดในการดำเนินงาน แต่ก็ยังมีบางพื้นที่ที่ผลการดำเนินงานที่ยังต้องพัฒนาและแก้ไข

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น” รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อศึกษา

2.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น

2.2 คุณลักษณะส่วนบุคคลระดับปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น

2.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น จำนวน 134 คน³ โดยมีระยะเวลาในการศึกษาระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2561

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นสามารถนำผลการศึกษาไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการทำงานด้านทันตกรรมป้องกันตามคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา สนับสนุนงานทันตสาธารณสุขตามคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

3. งานวิจัยนี้อาจนำไปสู่การกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขให้ชัดเจน เพื่อลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานต่อไป

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Research) เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นปีงบประมาณ 2560 จำนวน 134 คน³ โดยใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างในกรณีวิเคราะห์การถดถอยพหุ ซึ่งใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างแบบการถดถอยพหุ (Cohen, 1988) คำนวณได้จากสูตรดังนี้

สูตร

$$N = \frac{\lambda(1 - R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + w \dots\dots\dots(1)$$

$$\text{เมื่อ } \lambda = \lambda_L - \frac{1/v_L - 1/v}{1/v_L - 1/v_U} (\lambda_L - \lambda_U) \dots\dots\dots(2)$$

เมื่อกำหนดให้

$R_{Y.A,B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full Model ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยของตัวแปรที่จะศึกษา ได้จากการศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น¹ ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าอธิบายความผันแปรของวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A,B}^2 = 0.451$

$R_{Y.A}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ($R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.B}^2$) ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A}^2 = 0.404$

$R_{Y.B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (R^2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ $R_{Y.B}^2 = 0.451 - 0.404 = 0.047$

λ คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

w คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A) เท่ากับ 0

u คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 1 ตัวแปร

v คือ ค่าที่ได้จาก $v = N - u - w - 1$

ในการคำนวณขนาดตัวอย่างจะต้องเปิดตารางที่ 9.4.2 หน้า 452-455 Cohen (1988) ประกอบการคำนวณ โดยค่าที่ปรากฏในตารางประกอบด้วยค่า u มี 11 ค่า v มี 4 ค่า ได้แก่ 20, 60, 120, และ ∞ และค่า Power มีค่าระหว่าง 0.25-0.99 จากนั้นหาค่า λ ในสมการที่ (2) โดยแทนค่า $v=120$ ซึ่งเป็นค่าที่จะทำให้ขนาดตัวอย่างเพียงพอที่สุด จากนั้นดูที่ $u=1$, Power=0.80 จะได้ $\lambda=7.8$ แทนค่า λ ในสมการที่ (1) จะได้ขนาดตัวอย่าง

$$N = \frac{\lambda(1 - R_{Y.A.B}^2)}{R_{Y.A.B}^2 - R_{Y.A}^2} + w$$

$$N = \frac{7.8(1 - 0.451)}{(0.451 - 0.404)}$$

$$N = \frac{7.8(0.549)}{0.047}$$

$$N = \frac{4.282}{0.047}$$

$$N = 91.10$$

แล้วนำค่า N มาคำนวณหาค่า v จะได้ $v=91.10-1-10-1=79.1$ ซึ่งในตารางค่า v มีค่าอยู่ระหว่าง 60-120 นักวิจัยสามารถนำค่าที่ได้ไปใช้ในการหาค่า λ ในสมการที่ 2 โดยค่า $v_L=60$ $v_U=120$ เมื่อเปิดตาราง 9.4.2 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($\alpha=0.05$) จะได้ค่า $\lambda_L=7.9$ $\lambda_U=7.8$ แทนค่าในสมการที่ 2 ดังนี้

ได้ค่า $\lambda_L=7.9$ $\lambda_U=7.8$ แทนค่าในสมการที่ 2 ดังนี้

$$\lambda = 7.8 - \frac{1/60 - 1/79.1}{1/60 - 1/120} (7.9 - 7.8)$$

$$\lambda = 7.8 - \frac{(0.016) - (0.012)}{(0.016) - (0.008)} (0.1) = 7.75 \text{ ปัดเศษ} = 7.8 \text{ นำค่า } \lambda \text{ ไปแทนค่าในสมการที่ 1}$$

อีกครั้ง

$$\text{แทนค่าในสูตร} = n = \frac{\lambda(1 - R_{Y.A.B}^2)}{R_{Y.A.B}^2 - R_{Y.A}^2} + w$$

$$n = \frac{7.8(1 - 0.451)}{(0.451 - 0.404)}$$

$$n = 91.106 \text{ คน}$$

จะได้จำนวนขนาดตัวอย่าง 92 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามโดยรวม เท่ากับ 0.96
2. แบบแนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่มเพื่อข้อมูลเชิงปริมาณ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นแล้ว และดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 5 พฤษภาคม 2560 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2560

ผลการศึกษา

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.0 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 48.9 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70.7 สถานภาพโสด ร้อยละ 47.8 และมีรายได้ 15,001-20000 บาท ร้อยละ 38.0 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 6-10 ปี จำนวน 46 คน ร้อยละ 50.0

2. ระดับปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่นประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ปัจจัยด้านกำลังคน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านเวลา เมื่อพิจารณาปัจจัยการบริหารพบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยการบริหารอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.03(S.D.=0.37) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D.=0.48) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.18(S.D.=0.54) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านกำลังคนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.74(S.D.=0.55) รองลงมาคือปัจจัยด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95(S.D.=0.54)

3. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นพบว่าโดยรวมของปัจจัยการบริหาร ($r = 0.598$, $p\text{-value} < 0.001$) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติส่วนปัจจัยการบริหารด้านกำลังคน ($r = 0.261$, $p\text{-value} < 0.012$) ปัจจัยการบริหารด้านงบประมาณ ($r = 0.417$, $p\text{-value} < 0.001$) ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ($r = 0.554$, $p\text{-value} < 0.001$) ปัจจัยการบริหารด้านกระบวนการบริหาร ($r = 0.591$, $p\text{-value} < 0.001$) ปัจจัยการบริหารด้านเวลา ($r = 0.405$, $p\text{-value} < 0.001$) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังรายละเอียดใน ตารางที่ 1

4. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ที่ถูกเลือกเข้า

สมการคือตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับดังนี้ ปัจจัยการบริหารด้านกระบวนการบริหาร (p-value = 0.001) ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ (p-value = 0.007) และปัจจัยการบริหารด้านเวลา (p-value = 0.020) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรสามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 44.4 ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2 ได้สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนาย ดังนี้

$$Y = 1.386 + 0.312 (\text{ปัจจัยการบริหารด้านกระบวนการบริหาร}) + 0.211 (\text{ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์}) + 0.170 (\text{ปัจจัยการบริหารด้านเวลา})$$

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า หากมีกระบวนการบริหารที่ดีเพิ่มขึ้น มีวัสดุอุปกรณ์ที่ดี และการให้เวลาในการปฏิบัติงานมากขึ้นอีก ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่นดียิ่งขึ้น

สรุปผลการศึกษา

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.0 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 48.9 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70.7 สถานภาพโสด ร้อยละ 47.8 และมีรายได้ 15,001-20000 บาท ร้อยละ 38.0 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 6-10 ปี จำนวน 46 คน ร้อยละ 50.0
2. ระดับปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่นเมื่อพิจารณาปัจจัยการบริหารพบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยการบริหารอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.03 (S.D.=0.37)
3. การปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันตามกลุ่มวัย ได้แก่ กลุ่มหญิงตั้งครรภ์กลุ่มเด็กเล็ก (0-2 ปี) ในคลินิกเด็กดี (WCC) กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน (อายุ 3-5 ปี) กลุ่มเด็กนักเรียนประถมศึกษา (อายุ 6-12 ปี) กลุ่มประชาชนทั่วไป (อายุ 13-59 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังเมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขพบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.26 (S.D.=0.41)
4. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล จังหวัดขอนแก่น (p-value < 0.05) และพบว่าโดยรวมของปัจจัยการบริหาร (r = 0.598, p-value < 0.001)

มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ที่ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีค่า นัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับดังนี้ ปัจจัยการบริหาร ด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยการบริหารด้านเวลา ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรสามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 44.4

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้าน ทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัด ขอนแก่นซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่นภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.03(S.D.=0.37) เนื่องจากปัจจัยการบริหารมีความสำคัญต่อการบริหารงานเป็น อย่างมากของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพราะประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการบริหารขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยการบริหารได้แก่กำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องจักร กระบวนการบริหาร และเวลาในการปฏิบัติงาน โดย นำปัจจัยเหล่านี้มาผสมผสานกันอย่างเหมาะสมจึงทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ²

การปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.26(S.D.=0.41) เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านทันตสาธารณสุขเป็นบทบาทและหน้าที่ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ซึ่งหน้าที่คือ งานด้านทันตกรรมป้องกันการส่งเสริมทันตสุขภาพการบริการทันตกรรมและการ ดำเนินงานทันตกรรมฟื้นฟูแก่ประชาชนในเขตรับผิดชอบรวมทั้งการสนับสนุนการจัดการบริการ ทันตสาธารณสุขและพัฒนางานทันตสาธารณสุขในหน่วยปฐมภูมิการปฏิบัติงานบริการสาธารณสุขแบบ ผสมผสานทั้งด้านการสร้างเสริมสุขภาพการควบคุมและป้องกันโรคการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟู สภาพในระดับบุคคลชุมชนและสังคมในพื้นที่รับผิดชอบ² ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่าการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขตสาธารณสุข ที่ 10 พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก⁷ระดับการให้บริการทันตกรรมตามชุดสิทธิประโยชน์ ภายใต้กองทุนทันตกรรมของทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนเขตสาธารณสุขที่ 10 พบว่า

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก⁶ การปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของทันตแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนเขต
สาธารณสุขที่ 12 พบว่าภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก⁶

จากการวิเคราะห์ คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้าน
ทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัด
ขอนแก่น โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression
Analysis) พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของเจ้าพนักงาน
ทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปัจจัยการบริหารด้าน
กระบวนการบริหาร (p-value = 0.001) ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ (p-value = 0.007)
และปัจจัยการบริหารด้านเวลา (p-value = 0.020) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร
สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานด้านทันตกรรมป้องกันของ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขใน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 44.4 สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษา
ไว้แล้วพบว่า ปัจจัยการบริหารสามารถพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน
ทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปัจจัยด้านกระบวนการ
บริหารและด้านเวลา¹⁰ ปัจจัยการบริหารสามารถพยากรณ์ การให้บริการทันตกรรมตามชุด
สิทธิประโยชน์ภายใต้กองทุนทันตกรรมของทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนเขต
สาธารณสุขที่ 10 ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหาร⁷ ปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารองค์การ
สามารถพยากรณ์สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของหัวหน้าสถานีอนามัยเขตโซนเหนือจังหวัด
ขอนแก่นได้แก่ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ด้านการจัดองค์การและการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับสมรรถนะ⁹

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ควรมีการจัดสรรอัตรากำลังคนด้านทันตบุคลากรให้สอดคล้องกับปัญหาและโครงสร้างรวมทั้ง
ให้ความสำคัญกับการจัดทำขั้นตอนในการทำงานที่รับผิดชอบ หรือให้ทันตบุคลากรสามารถปฏิบัติงาน
ตามขั้นตอนและความเข้าใจตรงกันหรือให้ฝ่ายต่อการควบคุมกำกับและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ควรให้มีการควบคุมกำกับการปฏิบัติงานเป็นระยะตามกำหนด เพื่อสนับสนุนให้ทันตบุคลากร
สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัด
ขอนแก่นที่กรุณาให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. สุณี วงศ์คงคาเทพ และคณะ. **แนวทางการดำเนินงานทันตสาธารณสุขสำหรับทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลและศูนย์สุขภาพชุมชน.** นนทบุรี: กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย; 2552.
2. ประจักษ์ บัวผัน. **หลักการบริหารสาธารณสุข.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2553.
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. **รายชื่อและจำนวนเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่น.** (เอกสารอัดสำเนา); 2560.
4. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. (2560). **ผลการสำรวจสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ-สงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
5. อรุณ จิรวัฒน์กุล. (บรรณาธิการ). **ชีวิตติ.** พิมพ์ครั้งที่ 5. ขอนแก่น. คลังนาธรรมชาติ; 2555.
6. วิชชนันท์ สุวรรณแสงและชนะพล ศรีฤชา. ปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการให้บริการทันตกรรมตามชุดสิทธิประโยชน์ภายใต้กองทุนทันตกรรมของทันตแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนเขตสาธารณสุขที่ 10. **ว. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น** 2557;21(1):44-62.
7. จิรชยา คำพิมพ์. **แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสาธารณสุขที่ 10.** วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2556.
8. จิริสุดา บัวผัน, ประจักษ์ บัวผันและพรทิพย์ คำพอ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของทันตแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนเขตสาธารณสุขที่ 12. **วารสารวิจัย มข**2554; 16(6): 679-692.
9. ธรรมนุญ บุญจันทร์และวิทัศน์ จันทร์โพธิ์ศรี. ลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น. **วารสารสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 2556; 25(293):30-33.
10. ศศิธร ใฝาทริพย์, และสุวิทย์ อุดมพานิษฐ์ (2560). คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. **วารสารทันตภิบาล.**;28(1):35-45.